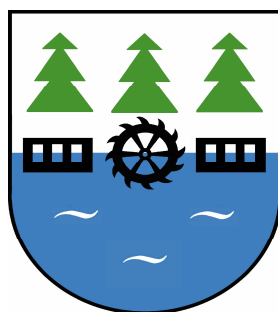

Plan odnowy miejscowości

Zapędowo

2009-2016

Załącznik do uchwały nr XXX/292/09

Rady Miejskiej w Czersku z dnia 26 lutego 2009 r.

SPIS TREŚCI

	strona
Wstęp	3
I. Charakterystyka miejscowości	5
1 Położenie, powierzchnia, liczba ludności.	5
2 Historia	7
3 Przestrzenna struktura miejscowości.	8
II Inwentaryzacja zasobów służących odnowie miejscowości.	9
1 Zasoby przyrodnicze	9
2 Dziedzictwo kulturowe.	11
3 Obiekty i tereny.	11
4 Infrastruktura społeczna.	12
5 Infrastruktura techniczna.	15
6 Gospodarka i rolnictwo.	15
7 Kapitał społeczny i ludzki.	15
III Ocena mocnych i słabych stron miejscowości.	16
IV Opis planowanych zadań na lata 2009 - 2016	18

Wstęp.

Rada Sołecka przyjęła, że racjonalne gospodarowanie zasobami środowiska naturalnego i właściwe zagospodarowanie przestrzenne sołectwa warunkuje możliwość realizacji wszystkich funkcji (mieszkaniowej i turystycznej), łącznie z malejącą funkcją rolnictwa.

Możliwości ekonomicznego rozwoju wsi wiążemy z tworzeniem warunków do dywersyfikacji źródeł dochodów zarówno rodzin rolniczych jak i pozarolniczych. Rolnicy - szczególnie ci, którzy nie są i nie będą w stanie utrzymać się z dochodów ze swych niewielkich gospodarstw - powinni być wspierani w wysiłkach na rzecz dywersyfikacji źródeł dochodów, przez podejmowanie dodatkowej działalności zarobkowej w obrębie własnego gospodarstwa i poza nim. Może to być produkcja specjalnych surowców rolniczych do przetwórstwa lub leśnictwo czy przetwórstwo drewna, a także dodatkowa praca na wsi, ale poza rolnictwem. Z tym ostatnim łączą się przede wszystkim usługi turystyczne świadczone na bazie gospodarstw rolnych (szczególnie agroturystyka), dla rozwoju których w sołectwie Zapędowo istnieją szczególnie sprzyjające warunki przyrodnicze predysponujące teren do uprawiania turystyki aktywnej. Rozwój turystyki powinien także sprzyjać działaniom na rzecz ochrony i wzbogacania lokalnego krajobrazu i lokalnych tradycji kulturowych, jako podstawy atrakcji turystycznej lokalnego środowiska.

Zakładamy, że harmonijny rozwój gospodarki, kultury i środowiska społecznego i kulturowego sołectwa wymaga nowoczesnej infrastruktury, przede wszystkim w postaci sieci kanalizacyjno-wodociągowej, rozbudowy infrastruktury turystycznej i społecznej, zapewniającej mieszkańcom – dostosowaną do ich potrzeb - ofertę zajęć kulturalnych i rekreacyjnych, oraz polepszenia zagospodarowania przestrzeni publicznej.

Przyjęte założenia stanowią oś konstrukcyjną programu odnowy skupiającego się na trzech zadaniach:

- 1. Rozwój turystyki wiejskiej i agroturystyki, jako głównego elementu koniecznej dywersyfikacji źródeł dochodów mieszkańców sołectwa Zapędowo;**
- 2. Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego jako ważnego ogniwa wzmocnienia atrakcyjności sołectwa (produkt turystyczny) oraz odbudowy tożsamości kulturowej jej mieszkańców;**
- 3. Wzmacnianie infrastruktury społecznej oraz intensyfikacja działań, służących integracji i rozwojowi lokalnej społeczności**

Za podstawowe narzędzie realizacji przedłożonego planu odnowy uznaliśmy polepszanie oferty turystycznej, jako stymulatora integrującego działania związane z realizacją planu odnowy, a także działającego na rzecz wzmocnienia kapitału społecznego niezbędnego do powodzenia procesu odnowy.

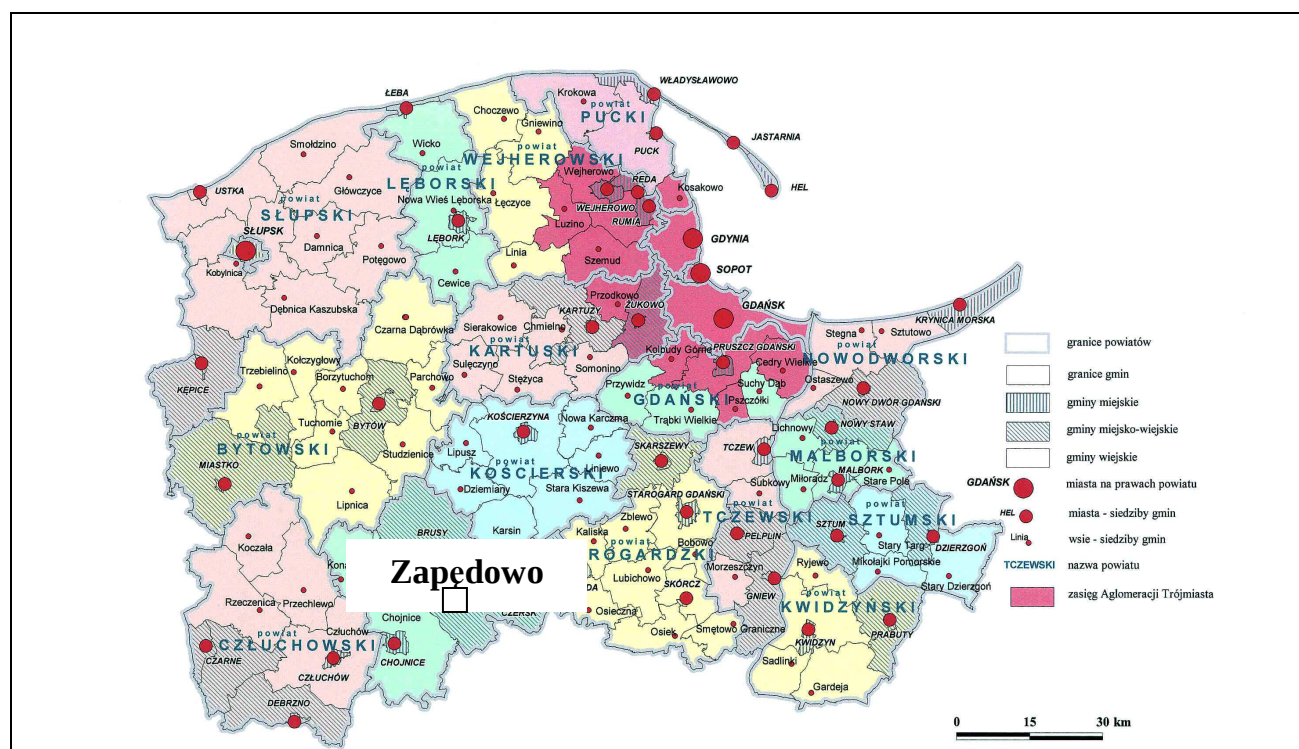
Inwestowanie w poprawę oferty rekreacyjnej i turystycznej stworzy warunki do bezpiecznego wypoczynku oraz uatrakcyjni pobyt turystów.

I. Charakterystyka miejscowości.

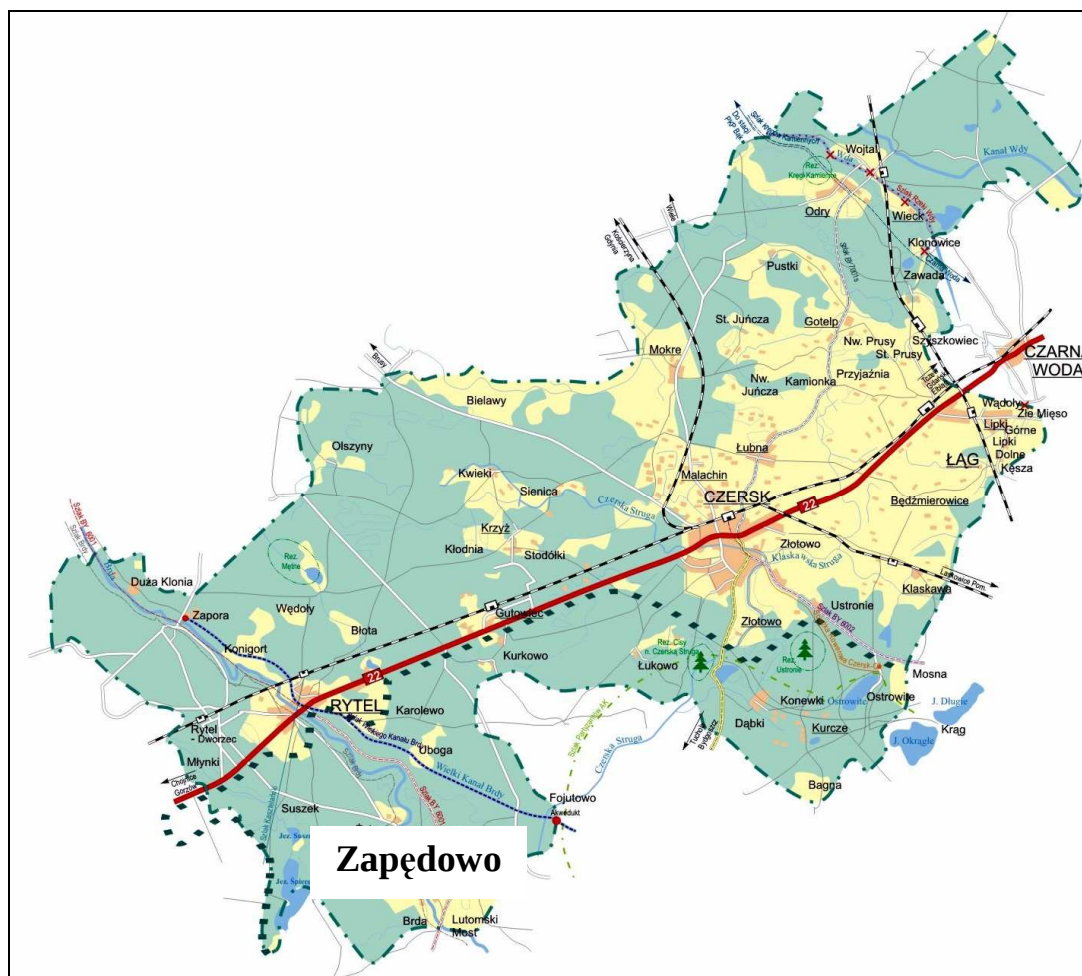
1. Położenie, powierzchnia, liczba ludności.

Sołectwo położone jest na południu Województwa Pomorskiego, w powiecie chojnickim, na południowym-zachodzie Gminy Czersk.

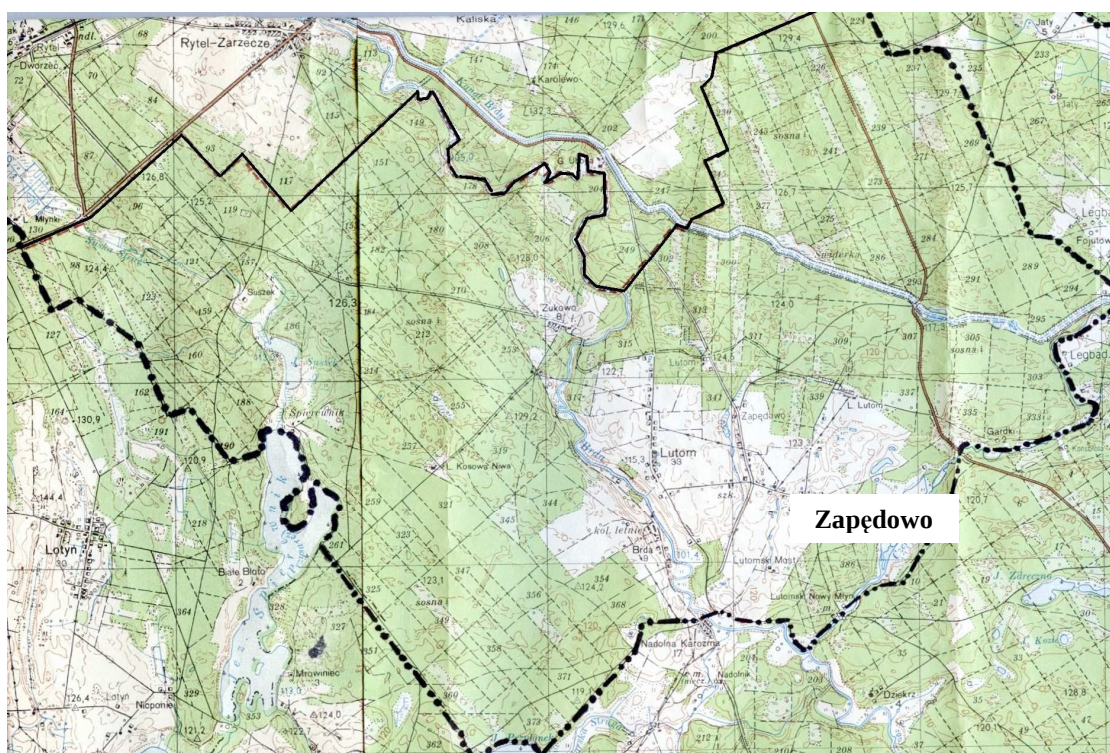
Terytorium sołectwa obejmuje obszar 2.037 ha pomiędzy rzeką Brdą i Wielkim Kanałem Brdy i Czerską Strugą. W skład sołectwa wchodzi miejscowości: Zapędowo, Nowy Młyn, Gartki, Lutom, Lutomski Most, Brda, Czerska Struga, Suszek, Kosowa Niwa, Żukowo zamieszkałe łącznie przez 430 stałych mieszkańców, z których 204 (47,4%) mieszka w Zapędowie.

Województwo Pomorskie – podział administracyjny

Gmina Czersk

Sołectwo Zapędowo

2. Historia.

Pierwsze wzmianki o wsi notuje się z roku 1375, kiedy to mistrz krzyżacki Winrich v. Kniprode nadał braciom Stancen i Swentosławowi 20 włók nad Brdą na prawie chełmińskim. Za panowania królów polskich wieś była własnością szlachecką, w tym w 1648 r. Balcera Zapendowskiego. W połowie 60-tych XX w. wybudowano tutaj szkołę, która istnieje do dzisiaj.

Drewniany budynek z końca XIX w.

Drewniany dom kryty strzechą, Zapędowo

3. Przestrzenna struktura miejscowości.

Zapędowo jest wsią sołecką charakteryzującą się zwartą zabudową, położoną wśród lasów, ok. 1,5 km na północ od rzeki Brdy, ok. 2,5 km na południe od Wielkiego Kanału Brdy, 1,5 km na zachód od Czerskiej Strugi, która w pobliżu Zapędowa uchodzi do Brdy. Centrum wsi stanowią: świetlica wiejska, kaplica i OSP.

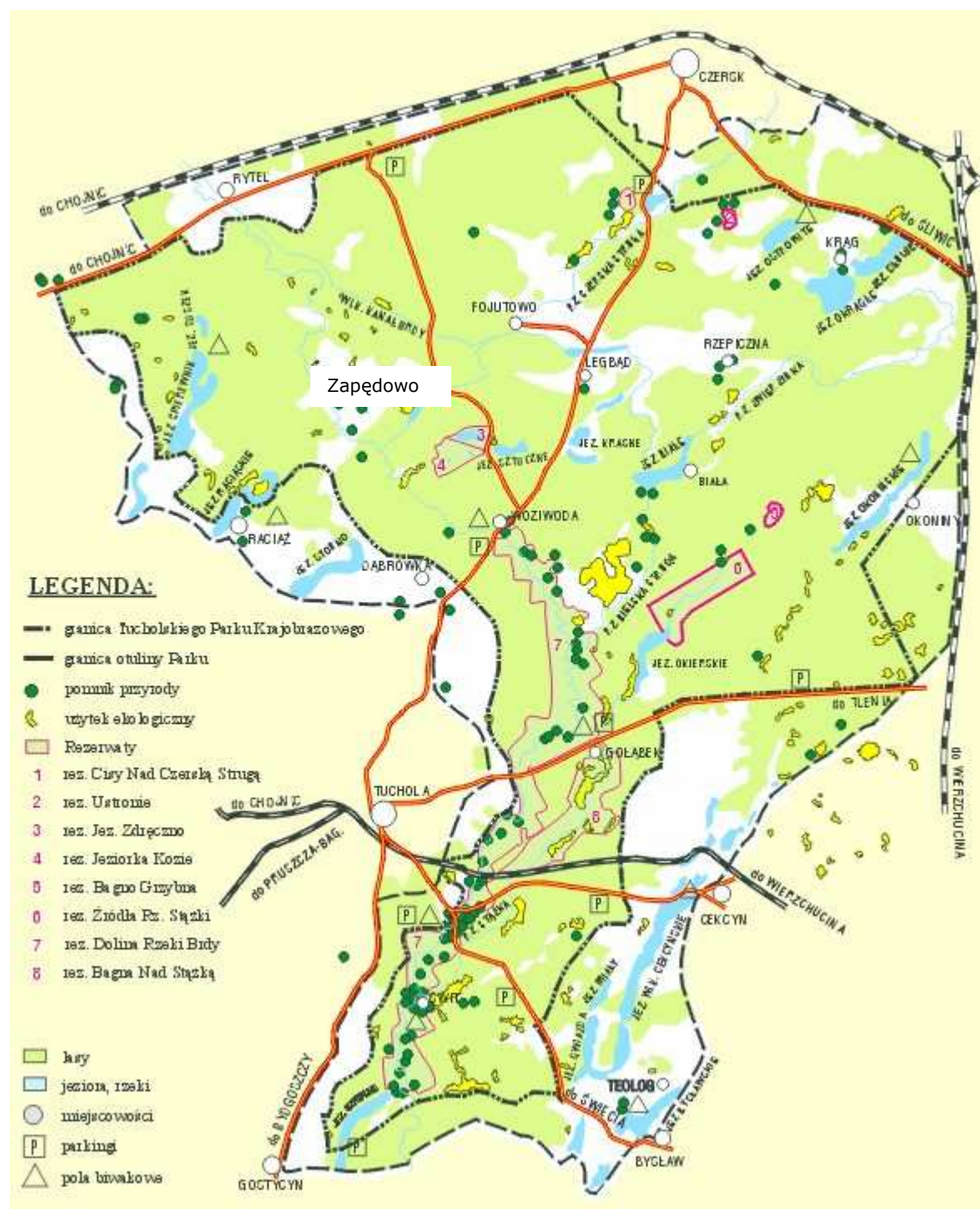

Zapędowo – tereny sołectwa rozciągają się wzdłuż Brdy i Wielkiego Kanału

II. Inwentaryzacja zasobów służących odnowie miejscowości.

1. Zasoby przyrodnicze

Cały teren sołectwa położony jest na terenie Tucholskiego Parku Krajobrazowego. Ok. 70% powierzchni sołectwa stanowią lasy.

Park Krajobrazowy „Bory Tucholskie”

W okolicznych lasach występuje wiele gatunków chronionych ptaków (głównie gatunków wodno-błotnych), które dodatkowo podnoszą walory przyrodnicze tych obszarów.

Przez teren sołectwa przepływają trzy ciek wodne:

- rzeka Brda - zaliczana do najpiękniejszych szlaków wodnych w Polsce, jest lewym dopływem Wisły. Niezwykle urozmaicony, kręty bieg rzeki, rozległe lasy, malownicze jeziora, pierwotna przyroda, liczne boczne szlaki, od lat ściągają na Brdę licznych turystów wodnych.
- Wielki Kanał Brdy – wybudowany w latach 1842-1847, o długości 21 km, rozpoczynający się we wsi Zapora (gmina Czersk), a kończący we wsi Barłogi (gmina Tuchola), we wsi Fojutowo Wielki Kanał Brdy krzyżuje się z Czerską Strugą (płynącą dołem). Skrzyżowanie cieków umożliwia akwedukt - unikalny zabytek architektury hydrotechnicznej, wzorowany na antycznych rzymskich. Budowla ma 75 m długości, co czyni z niej najdłuższy taki obiekt w Polsce.
- Czerska Struga - płynący przez Bory Tucholskie lewy dopływ Brdy, we wsi Fojutowo (gmina Tuchola) krzyżuje się z Wielkim Kanałem Brdy.

Ujście Czerskiej Strugi do Brdy na granicy sołectwa Zapędowo

Jezioro Suszek – jezioro położone na zachodnim krańcu sołectwa (ok. 7 km zachód od Zapędowa), we wsi Suszek ma swoją siedzibę Stacja przyrodnicza Uniwersytetu Łódzkiego "Suszek".

200-letni dąb we wsi Zapędowo – pomnik przyrody.

2. Dziedzictwo kulturowe.

Miejsce pochówku ewangelickiego, czynne do 1939 r. , otoczone „Ostoją przyrody” – miejscem występowania unikatowej roślinności. Ostoją opiekują się uczniowie z pobliskiej szkoły. Część cmentarna wymaga uporządkowania i ogrodzenia.

„Ostoją przyrody”, dawne miejsce pochówku ewangelickiego w Zapędowie,

Krzyż przydrożny w Zapędowie – od 1947 r. miejsce spotkań modlitewnych mieszkańców.

3. Obiekty i tereny.

Szlaki turystyczne:

- szlak Brdy - Brda uważana jest za najpiękniejszy szlak kajakowy w Polsce i Europie. Niezwykle urozmaicony, kręty bieg rzeki, rozległe lasy, malownicze jeziora, pierwotna przyroda i liczne boczne szlaki od lat ściągają na nią wielu kajakarzy. Rzeka dostępna jest dla kajaków na długości 233 km

- szlak Wielkiego Kanału Brdy – szlak alternatywny dla pewnego odcinka Brdy, na trasie ciekawe zabytki techniki - trzy akwedukty w miejscach, gdzie Kanał prowadzi ponad płynącymi dołem ciekami oraz różne urządzenia nawadniające
- szlak nr BY 6001 – szlak z Chojnic do Bydgoszczy przez Drzewicz, Klosnowo, Rytel - Zapędowo – Gołębek - Tuchola – Szumiąca.

Ścieżka hydrologiczna nad jeziorem Suszek - trasa wycieczki przyrodniczej, zapoznająca zwiedzającego z hydrofauną siedlisk słodkowodnych.

Jezioro Suszek – stanowisko 4 hydrologicznej ścieżki dydaktycznej

Stacja meteorologiczna - w Zapędowie z uwagi na specyficzny mikroklimat prowadzone są od 1947 r. systematyczne pomiary warunków meteorologicznych. Stację rozbudowano w 2004 r. i obecnie jest ona jednym z nowocześniejszych punktów będących pod nadzorem słupskiego oddziału Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej.

4. Infrastruktura społeczna.

Świetlica – budynek wybudowano w latach 1958-1961, obecnie działa tutaj filia Ośrodka Kultury w Rytle, gdzie odbywają się – dostosowane do posiadanej infrastruktury – regularne zajęcia dla dzieci, młodzieży i dorosłych. Ponad 50-letni obiekt wymaga jednak pilnego remontu – budynek jest niedograny, nieocieplony, panuje tu wilgoć i zagrzybienie, popękane ściany i sufity, zaciekający dach z płyt azbestowych – wszystko to sprawia, że użytkownicy obiektu, w większości dzieci czują wysoki dyskomfort. Świetlica wymaga także doposażenia (w szczególności w stoliki i krzesła, a także w stanowiska komputerowe), co umożliwi zorganizowanie różnego typu nowych zajęć dla mieszkańców. Warto dodać, iż

światlica posiada dość obszerną scenę, co – w przypadku zakupu nagłośnienia i oświetlenia - umożliwi także organizowanie tu występów artystycznych, muzycznych, przedstawień dla dzieci itd. Doposażenie światlicy jest konieczne również ze względu na fakt, iż przy światlicy wiejskiej prężnie działa Koło Gospodyń Wiejskich w Zapędowie, które jest laureatem wielu konkursów kulinarnych w gminie i regionie chojnickim. Światlica wiejska pełni także funkcję miejsca spotkań i zebrań mieszkańców. Jest ona prawdziwym sercem wsi, położonym w jej centrum, tuż przy remizie OSP i sklepie spożywczym. Światlica wiejska pełniąc rolę centrum społeczno-kulturalnego jest dla Zapędowa instytucją szczególnie ważną, jako że wieś leży w sporym oddaleniu i izolacji od miast zapewniających ofertę kulturalną i jest zdana sama na siebie.

Światlica w Zapędowie

OSP – jednostka została założona w 1903 r., obecnie zrzesza 18 strażaków

OSP w Zapędowie

Szkoła – wybudowana w czynie społecznym w połowie lat 60-tych XX w., obecnie uczy się tutaj 20 dzieci w oddziałach O, I, II i III, stary budynek szkoły z XIX w.

Szkoła w Zapędowie

Kościół filialny wybudowany w czynie społecznym w latach 1980-82.

Kościół w Zapędowie.

5. Infrastruktura techniczna.

We wsi Zapędowo, jak i w całym sołectwie nie ma sieci wodociągowej i kanalizacyjnej. Mieszkańcy korzystają z własnych ujęć wody, a ścieki odprowadzają do bezodpływowych zbiorników opróżnianych przez prywatne przedsiębiorstwo posiadające stosowne pozwolenia i odwożone do oczyszczalni ścieków w Rytlu, natomiast odpady stałe odbierane są regularnie przez Zakład Usług Komunalnych w Czersku.

6. Gospodarka i rolnictwo.

Na terenie sołectwa zarejestrowanych jest 9 osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą (w tym 5 w Zapędowie): sklep – 1, obróbka drewna – 3, usługi budowlane - 1, inne - 4

Na terenie sołectwa Zapędowo znajduje się 99 gospodarstwa rolne, z czego 53 we wsi Zapędowo, 82% ogólnej powierzchni gospodarstw w sołectwie to grunty orne, 11% to użytki zielone, 7% - inne.

7. Kapitał społeczny i ludzki.

W sołectwie działa kilka organizacji społecznych:

- nieformalne: Koło Gospodyń Wiejskich, Rada Rodziców, Rada Sołecka, Rada Parafialna
- zarejestrowanych: Ochotnicza Straż Pożarna w Zapędowie

Liderem i głównym organizatorem życia społecznego w sołectwie jest Sołtys i Rada Sołecka.

III. Ocena mocnych i słabych stron miejscowości.

SFERA EKONOMICZNA	Mocne strony	Słabe strony
	1. Walory turystyczne – piękna okolica, czyste powietrze, lasy, rzeki, jezioro 2. Dobre warunki do prowadzenia okołorolniczych dziedzin takich jak : turystyka wiejska, rolnictwo ekologiczne, zbieractwo runa leśnego. 3. Brak przemysłu (i problemów z tym związanych)	1. Słabo rozwinięta baza turystyczna, mało miejsc noclegowych, 2. Słaba infrastruktura – boczne drogi w złym stanie, brak gminnej sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, brak miejsc parkingowych 3. Oddalenie od dużych ośrodków (duża odległość do ośrodków przemysłowych dających możliwość zatrudnienia oraz od ośrodków edukacyjnych i kulturalnych)
SFERA SPOŁECZNA	1. Prężne Koło Gospodyń Wiejskich, kultywujące lokalne tradycje społeczne i regionalizm 2. „Młode społeczeństwo” – duży odsetek młodzieży szkolnej 3. Nadwyżka siły roboczej 4. Mentalność pomorska: (gospodarność, patriotyzm lokalny, przywiązanie do tradycji, pracowitość) 5. Świadomość potrzeby zmian	1. Zły stan infrastruktury społecznej (50-letni budynek świetlicy wiejskiej wymagający natychmiastowego remontu i doposażenia) 2. Brak odpowiedniego zaplecza technicznego dla Koła Gospodyń Wiejskich (brak odpowiednio wyposażonej kuchni) 3. Mała aktywność społeczna niektórych grup mieszkańców 4. Słaba integracja społeczna 5. Bezrobocie 6. Brak pełnej oferty kulturalno-rekreacyjnej, dostosowanej do potrzeb mieszkańców

	SZANSE	ZAGROŻENIA
SFERA EKONOMICZNA	1. Dobra koniunktura; postęp technologiczny; komunikacyjny itp. 2. Połączenia komunikacyjne korzystne, położenie sołectwa w atrakcyjnym przyrodniczo terenie w pobliżu ważnych znanych szlaków turystycznych, ale równocześnie pewna izolacja i spokój. 3. Przetwarzanie produktów na miejscu, poszerzanie się rynków zbytu; 4. Wzrost zapotrzebowania na usługi 5. Moda i popyt na rolnictwo ekologiczne 6. Coraz większe i bardziej różnorodne potrzeby rynku lokalnego 7. Integracja z UE 8. Moda i popyt na wyroby tradycyjnego rzemiosła 9. Rozwój turystyki i popytu na ten typ turystyki i usług, które może oferować sołectwo i wsi Zapędowo	1. Konkurencja gmin ościennych (np. w turystyce i rolnictwie). 2. Inflacja i zastój gospodarczy, dekonunktura zwłaszcza na lokalne surowce i usługi ; niekorzystne relacje cenowe 3. Sprzedaż surowców (artykułów) mało przetworzonych 4. Malejąca rola sektora rolnego w gospodarce 5. Zapóźnienie cywilizacyjne; negatywna selekcja demograficzna (odpływ ludzi przedsiębiorczych, o wysokich kwalifikacjach itp.) 6. Przepisy zbyt restryktywne
SFERA SPOŁECZNA	1. Pomorska gospodarność 2. Wzrost poczucia odpowiedzialności za środowisko lokalne i jego otoczenie 3. Wzrastająca stopniowo społeczna otwartość i zdolność do zmian społeczności lokalnych 4. Pozytywne zmiany świadomości społecznej 5. Organizacja szkoleń, warsztatów, powszechna edukacja społeczna 6. Aktywizacja środowiska lokalnego 7. Korzystne skutki postępu cywilizacyjno-kulturowego	1. Odpływ (migracja) młodych ludzi z gminy. 2. Niedostateczne rozpoznanie dóbr kultury w regionie. 3. Dysonans pomiędzy tożsamością kulturową, a środowiskiem naturalnym i aspiracjami cywilizacyjnymi : style i wzory życia oraz tryb życia mieszkańców (negatywne skutki przemian kulturowych i tzw. postępu) 4. Brak zrozumienia dla roli, funkcji i znaczenia tradycji historyczno – kulturowej dla procesu transformacji ustrojowej i administracyjnej regionu i państwa 5. Brak optymizmu – destrukcyjne nastroje społeczne i tendencje w kulturze 6. Niechęć do działania (bierność władz i mieszkańców)

IV. Opis planowanych zadań na lata 2009-2016

1. Remont i przebudowa budynku świetlicy w Zapędowie

Cel: poprawa infrastruktury społecznej

Przeznaczenie (grupa odbiorców): mieszkańcy sołectwa Zapędowo, turyści

Harmonogram realizacji: 2009

Koszt: 500.000 zł

Źródło finansowania: PROW, środki własne

2. Renowacja „Ostoi przyrody” (dawny cmentarz ewangelicki)

Cel: ochrona przyrody, zachowanie dziedzictwa kulturowego

Przeznaczenie (grupa odbiorców): mieszkańcy sołectwa, turyści

Harmonogram realizacji: 2010

Koszt: 8.000 zł

Źródło finansowania: FWW, środki własne

3. Budowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej

Cel: poprawa infrastruktury komunalnej, ochrona środowiska

Przeznaczenie (grupa odbiorców): mieszkańcy sołectwa,

Harmonogram realizacji: 2010-2011

Koszt: 8.600.000 zł

Źródło finansowania: RPO WP, środki własne

4. Budowa boiska sportowego i placu zabaw dla dzieci

Cel: poprawa infrastruktury społecznej i turystycznej

Przeznaczenie (grupa odbiorców): mieszkańcy sołectwa, turyści

Harmonogram realizacji: 2011-2012

Koszt: 50.000 zł

Źródło finansowania: Urząd Marszałkowski w Gdańsku, środki własne

5. Całoroczny program aktywizacji seniorów (plan zajęć wg zainteresowań)

Cel: aktywizacja społeczna seniorów

Przeznaczenie (grupa odbiorców): mieszkańcy sołectwa

Harmonogram realizacji: 2009-2016

Koszt: 10.000 zł rocznie

Źródło finansowania: Polsko-Amerykańska Fundacja Wolności, Towarzystwo Inicjatyw Twórczych, środki własne

6. Program wyszukiwania i kształcenia talentów artystycznych dzieci i młodzieży

Cel: wzbogacenie oferty zajęć dla młodych ludzi

Przeznaczenie (grupa odbiorców): mieszkańcy sołectwa

Harmonogram realizacji: 2009-2016

Koszt: 10.000 zł rocznie

Źródło finansowania: Ministerstwo Kultury, środki własne

7. Roczny cykl imprez kulturalnych i rekreacyjnych (Dzień Dziecka, Dożynki, Dzień Strażaka, koncerty ogólnodostępne)

Cel: wzbogacenie oferty kulturalnej

Przeznaczenie (grupa odbiorców): mieszkańcy sołectwa i miejscowości sąsiednich, turyści

Harmonogram realizacji: 2009-2016

Koszt: 15.000 zł rocznie

Źródło finansowania: Powiat Chojnicki, środki własne

8. Wytyczenie i oznakowanie tras pieszych i rowerowych

Cel: wzbogacenie infrastruktury turystycznej

Przeznaczenie (grupa odbiorców): turyści, mieszkańcy sołectwa,

Harmonogram realizacji: 2012

Koszt: 20.000 zł

Źródło finansowania: FWW, środki własne

9. Cykl popularno-naukowych spotkań meteorologicznych

Cel: wzbogacenie oferty spędzania wolnego czasu

Przeznaczenie (grupa odbiorców): turyści, mieszkańcy sołectwa,

Harmonogram realizacji: 2010-2016

Koszt: 5.000 zł rocznie

Źródło finansowania: środki własne i zewnętrzne

V. Informacje dotyczące zespołu ds. opracowania Planu Odnowy miejscowości Zapędowo

Plan Odnowy miejscowości Zapędowo został opracowany przez zespół w składzie:

1. Zbigniew Gierszewski – sołtys sołectwa Zapędowo,
2. Halina Wika Czarnowska – kierownik Ośrodka Kultury, mieszkanka wsi Zapędowo
3. Ewa Ohnesorge – przewodnicząca Koła Gospodyń Wiejskich, mieszkanka sołectwa Zapędowo
4. Halina Janowska – mieszkanka sołectwa Zapędowo
5. Jan Gliszczyński – Zastępca Burmistrza Czerska
6. Barbara Papierowska – inspektor w Wydziale Rozwoju Społecznego Urzędu Miejskiego w Czersku